

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG THỊ HẠ

**SỬ DỤNG TÌNH HUỐNG THỰC TIỄN
TRONG DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “MÁU VÀ HỆ TUẦN HOÀN
CỦA CƠ THỂ NGƯỜI” Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN – 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG THỊ HẠ

**SỬ DỤNG TÌNH HUỐNG THỰC TIỄN
TRONG DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “MÁU VÀ HỆ TUẦN HOÀN
CỦA CƠ THỂ NGƯỜI” Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ**

Ngành: Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Sinh học

Mã số: 8 14 01 11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Văn Hồng

THÁI NGUYÊN – 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi.

Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được các tác giả công bố trong bất kì công trình nào.

Các trích dẫn về bảng biểu, kết quả nghiên cứu của các tác giả khác, các tài liệu tham khảo trong luận văn đều có nguồn gốc rõ ràng.

Thái Nguyên, ngày 20 tháng 8 năm 2019

Tác giả

Hoàng Thị Hạ

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tôi xin được bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc nhất tới PGS Nguyễn Văn Hồng, Khoa Sinh học - Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã tận tình hướng dẫn và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập cũng như trong quá trình thực hiện luận văn này.

Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các Thầy, Cô trong Khoa Sinh học-Đại học Sư phạm Thái nguyên; các Thầy, Cô đang giảng dạy bộ môn sinh học tại các trường trung học cơ sở thuộc huyện Ba Bể, tỉnh Bắc Kạn đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi hoàn thành tốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Bên cạnh đó tôi cũng xin gửi lời cảm ơn gia đình, bạn bè và các em học sinh thân mến đã luôn ủng hộ, khích lệ và động viên tôi trong suốt thời gian qua.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Bắc Kạn, ngày 20 tháng 8 năm 2019

Học viên

Hoàng Thị Hạ

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu	2
4. Giả thuyết khoa học	2
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	2
6. Phương pháp nghiên cứu.....	2
7. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu	3
8. Những đóng góp mới của đề tài	3
9. Luận điểm đưa ra bảo vệ	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	4
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu	4
1.1.1. Trên thế giới	4
1.1.2. Ở Việt Nam	6
1.2. Cơ sở lí luận	8
1.2.1. Khái niệm THPT và vai trò của THPT trong dạy học.....	8
1.2.2. Khái lược về năng lực, năng lực GQVĐ	13
1.2.3. Tiêu chuẩn của THPT sử dụng trong dạy học để phát triển NL GQVĐ cho HS	16
1.2.4. Các thành tố của NL GQVĐ	16
1.2.5. Đánh giá NL GQVĐ	17
1.3. Cơ sở thực tiễn	28

1.3.1. Mục đích khảo sát	28
1.3.2. Đối tượng, địa bàn khảo sát	28
1.3.3. Nội dung khảo sát.....	28
1.3.4. Phương pháp khảo sát	28
1.3.5. Kết quả khảo sát thực trạng thiết kế và sử dụng THPT của GV Sinh học ở trường THCS.....	28
1.3.6. Kết quả khảo sát thực trạng nhận thức và hiệu quả của việc sử dụng THPT của HS THCS.....	32
1.3.7. Phân tích nguyên nhân của thực trạng	33
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	34
Chương 2: THIẾT KẾ VÀ SỬ DỤNG TÌNH HUỐNG THỰC TIỄN ĐỂ PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ CHO HỌC SINH THCS TRONG DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “MÁU VÀ HỆ TUẦN HOÀN CỦA CƠ THỂ NGƯỜI”	35
2.1. Cấu trúc nội dung và khả năng vận dụng THPT trong dạy học chủ đề “Máu và hệ tuần hoàn của cơ thể người”	35
2.2. Thiết kế và sử dụng THPT trong dạy học chủ đề “Máu và tuần hoàn của cơ thể người”.....	37
2.2.1. Quy trình thiết kế	37
2.2.2. Quy trình sử dụng THPT trong dạy học	43
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	53
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	54
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm.....	54
3.2. Nội dung thực nghiệm sư phạm	54
3.3. Phương pháp thực nghiệm sư phạm.....	54
3.3.1. Chọn đối tượng thực nghiệm	54
3.3.2. Thu thập và Xử lí số liệu.....	54
3.3.3. Thời điểm thực nghiệm sư phạm	54
3.3.4. Các bước thực nghiệm	55
3.4. Kết quả thực nghiệm	58

3.4.1. Phân tích định lượng	58
3.4.2. Phân tích định tính	62
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	64
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	65
1. Kết luận	65
2. Kiến nghị	65
TÀI LIỆU THAM KHẢO	67
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Viết tắt	Xin đọc là
DH:	Dạy học
ĐC:	Đối chứng
GD & ĐT:	Giáo dục và Đào tạo
GQVĐ:	Giải quyết vấn đề
GV:	Giáo viên
HS:	Học sinh
NL:	Năng lực
PPDH:	Phương pháp dạy học
SGK:	Sách giáo khoa
STT:	Số thứ tự
THTT:	Tình huống thực tiễn
THCVĐ:	Tình huống có vấn đề
THCS:	Trung học cơ sở
TN:	Thực nghiệm
VĐ:	Vấn đề

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Tiêu chí đánh giá các kỹ năng của NL GQVĐ.....	20
Bảng 1.2.	Thang đánh giá các cấp độ tư duy của Boleslaw Niemierko.....	21
Bảng 1.3.	Tóm tắt thang đánh giá NL GQVĐ của HS trong DH Sinh học ở trường THCS.....	27
Bảng 1.4.	Mức độ sử dụng THPT trong dạy học sinh học của GV THCS.....	29
Bảng 1.5.	Vận dụng THPT vào các khâu của bài học	29
Bảng 1.6.	Mức độ rèn luyện NL GQVĐ cho HS THCS thông qua việc sử dụng THPT	30
Bảng 1.7.	Nguyên nhân gây khó khăn khi thiết kế và sử dụng THPT trong dạy học sinh học	31
Bảng 1.8.	Mức độ tiếp xúc với THPT.....	32
Bảng 1.9.	Mức độ hứng thú của HS với THPT.....	32
Bảng 2.1.	Một số THPT thuộc chủ đề “Máu và tuần hoàn của cơ thể người”	47
Bảng 3.1.	Số lượng HS làm được và tỷ lệ % tương ứng.....	58
Bảng 3.2.	Kết quả kiểm định sự sai khác giữa các mức độ qua 4 bài kiểm tra.....	61
Bảng 3.3.	Kết quả điểm bài kiểm tra kiến thức của HS sau khi học xong chủ đề	62

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Quan hệ giữa Hoạt động GQVĐ - NL GQVĐ - Đánh giá NL GQVĐ	19
Hình 2.1. Sơ đồ quy trình xây dựng THPT	38
Hình 3.1. Đồ thị kết quả đánh giá phân tích và hiểu vấn đề của HS	59
Hình 3.2. Đồ thị kết quả đánh giá kỹ năng đưa ra giải pháp GQVĐ của HS.....	59
Hình 3.3. Đồ thị kết quả đánh giá kỹ năng trình bày và lập luận vấn đề của HS.....	60
Hình 3.4. Đồ thị kết quả đánh giá kỹ năng đánh giá giải pháp của HS.....	60
Hình 3.5. Đồ thị kết quả đánh giá kỹ năng vận dụng và phát triển vấn đề của HS.....	61
Hình 3.6. Đồ thị kết quả kiểm tra kiến thức của HS sau khi học xong chủ đề.....	62